

TILVÆKST Grovfoder, nr. 13, 30. juni 2018

Indhold

- **MARK**
- Aktuelt i græs
- Aktuelt i majs
- Aktuelt i vårsæd
- Radrensning og udsåning af efterafgrøde i majs
- **VANDING**
- Kommentarer til vandbalancen 29. maj

MARK

Aktuelt i græs

Af planterådgiver Thomas Harbo

Næsten alle slætmarker er nu høstet, og genvæksten er forhåbentlig godt på vej. Aktuelt er manglen på nedbør derfor den største hindring for en god tilvækst i markerne, men de høje temperaturer er nu heller ikke ideelle for græsset.

Der er faldet noget spredt nedbør i den seneste uge – mange har intet fået, nogle har fået lidt, mens andre har fået en hel del – overvejende som tordenbyger. Langt de fleste steder kører vandingsmaskinerne i døgndrift for at holde trit med fordampningen, men det kan være svært at følge med. Rækker kapaciteten ikke til at kunne forsyne markerne med 4 – 5 mm pr. ha pr. dag, skal du skære ned på arealet, som du vander, så det passer til anlæggets kapacitet. Kun på denne måde får du nok ud af vandingen. Alternativt vil det være bedre helt at undlade vanding og så satse på, at afgrøderne kan indhente den manglende tilvækst, når det sætter ind med almindeligt blandet dansk sommervej med regnvejrsdage og solskin i skøn blanding.

Erfaringerne med lignende forhold tidligere år med temperaturer på plus 25° C er, at du nok kan holde græsset grønt, mens en egentlig produktion i græsset er ret begrænset. I værste fald risikerer du derfor, at indsatsen er spildt, og at du måske endda trækker så meget på vandingstilladelsen, at du kommer til at mangle vandet senere.

Aktuelt i majs

Af planterådgiver Thomas Harbo

Hvor det herskende vejrlig ikke er optimalt for græsmarkerne, kvitterer majsen heldigvis med kraftig vækst, men den mangler heller ikke vand endnu. – Det kan dog hurtigt blive kritisk på de skarpeste jorde, og vanding kan blive aktuel inden længe.

Den efterhånden lange periode med høje temperaturer og høj lysindstråling har i løbet af den seneste lille uges tid bevirket, at der i en del marker er kommet sideskud på mange planter. Majsfirmaernes forædlere fortæller, at antallet af sideskud er korreleret med plantestress; stress kan for majsafgrøderne være kulde, varme og høj lysindstråling – altså tæt på en helgardering. At der ikke kommer lige mange sideskud i alle marker skyldes dels variation i afgrødernes udvikling dels genetiske forskelle mellem sorter, hvor nogle er mere disponerede for sideskudsdannelse end andre.

Aktuelt er det den afsluttende ukrudtsbekæmpelse, der er på programmet rigtig mange steder. Fremspiringen af ukrudt har i år – grundet de usædvanlige betingelser – overvejende været sparsom siden første sprøjtning. Hvorvidt, du med fordel skal rense eller sprøjte, beror på en vurdering i den enkelte mark. I TILVÆKST Grovfoder nr. 12 kan du bl.a. læse om, i hvilke situationer du med fordel kan vælge radrensning hhv. kemisk bekæmpelse.

Billede 1 Her er det oplagt at radrense. Enkelte snerlepileurt overlever måske/måske ikke sprøjtningen, og der kan ikke forventes nogen særlig god effekt af en sprøjtning (Foto: Thomas Harbo, SAGRO).

I hovedparten af de marker, jeg komme i nu, er det mest oplagt at rense – selvfølgelig især, hvor der også skal etableres efterafgrøder – og kun på arealer, hvor kvik eller andet rod ukrudt udgør et alvorligt problem, vælger vi den kemiske bekæmpelse. Husk i den forbindelse, at der skal være 8 – 10 dage mellem sprøjtning til radrensning før du har den fulde effekt på rod ukrudt. Hvor der skal sås efterafgrøde, udgør kraftige bestande af almindelig hanespore eller grøn skærmaks dog en særlig udfordring, som vi i det enkelte tilfælde må søge den optimale løsningskombination på. Forholdene vil ændres, når/hvis der falder nedbør og jorden gennemvædes.

I mange marker er der planlagt en gødsning med handelsgødning eller evt. gylle i forbindelse med radrensning. Tjek derfor din gødningsplan for at få gødsket markerne færdig med den rigtige type og mængde.

Aktuelt i vårsæd

Af planterådgiver Thomas Harbo

Som beskrevet i den seneste udgave af TILVÆKST Grovfoder er svampebekæmpelse i vårsæden aktuell nu og i de kommende uger. Allerede nu er en del tidligt såede afgrøder på uvandede arealer i så stort vandunderskud, at vi skal overveje, om afgrøden kan betale for en behandling mod svampe. En del afgrøder, som står på nippet til gennemskridning er allerede mørkegrønne og helt uden saftspænding; i sådanne afgrøder er der allerede et stort udbyttetab, og kommer der ikke betydelige nedbørsmængder inden for ret kort tid, vil det kun være at "kaste gode penge efter dårlige", at bruge penge på svampebekæmpelse. Omvendt vil mange afgrøder nok kunne reddes af en ordentlig bløder, så det gælder om at følge sådanne afgrøder i de kommende uger.

Radrensning og udsåning af efterafgrøde i majs

Af planterådgiverne Christina S. Jørgensen og Thomas Harbo

Såning af efterafgrøde i forbindelse med radrensning er en velkendt – og generelt ret sikker – metode til etablering af efterafgrøde i majs. Når majsen står med 7 – 8 blade kan efterafgrøden sås uden risiko for, at den bliver for kraftig. Der er allerede aktuelt at rense og så efterafgrøder nu på de tidligst etablerede arealer.

Tidspunkt

Radrensning og isåning af frø bør ske så tidligt, at græsefterafgrøden kan nå at spire frem, mens der endnu kommer lys ned mellem majsrækkerne. Generelt skal du ikke være bekymret for at så græsfrø, når blot majsen har nået 7 – 8 blad-stadiet. Vi har kun set få eksempler på, at efterafgrøden er blevet for kraftig pga. tidlig såning, mens vi har set rigtig mange eksempler på, at efterafgrøden pga. for sen såning eller forkert såteknik har været så svag, at den ikke vil kunne opfylde kravene til pligtig efterafgrøde, MFO-afgrøde eller målrettet efterafgrøde.

En god etablering afhænger meget af vejret på såtidspunktet og dagene derefter. Er jorden tør, og falder der ikke

nedbør i dagene umiddelbart efter såning, bliver etableringen ofte ringe. Derimod er betingelserne gode, hvis der kommer nedbør umiddelbart efter såning. Hvis græsset sås under tørre forhold, skal du alt andet lige regne med en dårligere etablering. Sørg derfor altid for at så rigeligt areal med efterafgrøder, så der er nok i tilfælde af en kontrol.

Anbefalingen er, at græsefterafgrøder etableres, når majsen har 7 – 8 blade; de tidligste marker har allerede nået dette stadium, og mange flere når det i løbet af denne uge. Mange steder er afgrøderne således 1½ - 2 uger foran udviklingen i et "normalt" år, og du skal derfor huske at se på afgrødens udviklingsstadium og ikke på kalenderen!

Er jorden tør, når du renser, spirer græsset ikke, og falder der ikke nedbør i perioden efter rensning, kan du sidestille det med en sen såning. Under sådanne forhold vil vi anbefale, at du øger udsædsmængden og vælger frøblanding med et indslag af diploid italiensk rajgræs, som er mere skyggetolerant og dækker jorden bedre mellem rækkerne.

Anbefalede blandinger, arter og udsædsmængder

Der er mange meninger om hvilke græsser og udsædsmængder, der bør anvendes ved etablering af efterafgrøder. Herunder ser du vores anbefalinger i **prioriteret rækkefølge**, som er baseret på erfaringerne fra de seneste år.

- **Sildig alm. rajgræs – fodertyper** (diploid og/eller tetraploid) 8 – 10 kg/ha.
- **Frøblanding** 10 kg/ha: Ital. rajgræs 5 kg + sildig alm. rajgræs 5 kg
- **Tidlig diploid alm. rajgræs** 7 – 8 kg/ha.
- **Italiensk rajgræs** 7 kg/ha ved diploide sorter og 9 kg/ha ved tetraploide sorter.
- **Blanding af sildig alm. rajgræs, diploid, 6 kg/ha + cikorie 0,5 kg/ha (IKKE kvæg-undtagelsesbrug)**
- **Hundegræs** 6 – 7 kg/ha.

I afsnittet 'Arter' længere nede i artiklen kan du bl.a. læse om fordele og ulemper ved de forskellige arter.

Forbehold i forbindelse med ukrudtsbekæmpelse

Anvendelse af Callisto og MaisTer inden etablering af **græsefterafgrøder** giver normalt ikke anledning til problemer med fremspiring, hvor der radrenses eller evt. strigles i forbindelse med etableringen. Det kan ikke anbefales at så cikorie i efterafgrøden, hvor der er behandlet med Callisto og/eller MaisTer. Ved bekæmpelse af almindeligt frøukrudt skal der gå mindst to dage mellem sprøjtning og radrensning for, at midlerne får tid til at virke. Effekt på rodukudt kræver længere tid og kan forventes efter fem dage, hvor der er behandlet med Callisto, og efter 8 – 10 dage ved behandling med MaisTer. Firmaerne Syngenta henholdsvis Bayer, erstatter IKKE tab forårsaget af dårligt etableret efterafgrøde i majs efter brug af produkterne.

God og rettidig etablering er vigtigst

Ved etablering af efterafgrøder i majs er det vigtigt, at du også vælger græsarter, udsædsmængde og en sådan etableringsmetode, at du har størst sikkerhed for, at efterafgrøden er tilstrækkeligt dækkende den 20. oktober. Vær opmærksom på, at det altid er dit eget ansvar, at efterafgrøden opfylder kravene til MFO- og andre typer af efterafgrøder, uanset om du har fulgt de anbefalede principper for etablering og uanset vejrforhold.

Ligesom ved anden etablering af græsser skal frøene dækkes med jord for at sikre optimale spiringsbetingelser. På de fleste radrensere blæses frøene ud mellem tænderne. Erfaringer har vist, at det giver en bedre fremspiring, hvis spredepladen vender sådan, at frøene blæses fremad, end hvis frøene spredes bagud i renseren. Endnu mere sikker fremspiring kan opnås, ved at anvende de specielle såaggregater til rillesåning med trykrulle, som Thyregod har udviklet til deres radrensere; se billede 2.

Billede 2 Såaggregat udviklet af Thyregod til såning af efterafgrøde i majs (Foto: SEGES)

Arter og udsædsmængde

Baseret på efterhånden mange års erfaring må arter som alm. rajgræs, hundegræs og til dels italiensk rajgræs alle siges at være velegnede til at give en tilstrækkelig tæt efterafgrøde i majs, mens rødsvingel og rajgræs af plænetypen absolut ikke kan anbefales!

I en mild vinter og forår kan alle græsserne (alm. rajgræs, italiensk rajgræs og i særdeleshed hundegræs) vokse så kraftigt til, at de giver problemer i forbindelse med jordbehandling og nedfældning af gylle – husk blot halvanden til to måneder tilbage! I de seneste år har det vist sig, at hundegræs er sværere at slippe af med end rajgræsserne. Væksten starter senere i foråret, og den er ofte ikke tilstrækkelig til, at glyphosatsprøjtningen får den ønskede effekt.

Arter

Alm. rajgræs vokser godt til fra start og vil ikke blive så kraftig, at den konkurrerer med majs. Diploide sorter vil ofte blive tætte i bunden, men de er ret smalbladede og vil derfor måske ikke syne af så meget som tetraploide sorter. De tidlige sorter af alm. rajgræs etablerer sig og vokser hurtigere til efter såning end de sildige sorter.

Ved tidlig og rettidig etablering, er en fodertype af sildig alm. rajgræs det sikre valg.

Italiensk rajgræs er ekstrem hurtig til at etablere sig og er kendt for at vokse rigtig godt til. Som efterafgrøde har den kun været anvendt i begrænset omfang – primært fordi den konkurrerer ret hårdt med majs, hvis den bliver sået for tidligt. Du bør ikke anvende italiensk rajgræs som efterafgrøde ved etablering til den tidlige side (i forhold til afgrødens udvikling), men det kan være den rigtige løsning, hvis du af den ene eller anden grund kommer lidt for sent af sted, og afgrøden buldrer frem dag for dag.

Italiensk rajgræs er ret skyggetolerant og kan trives under majs. Italiensk rajgræs kan fryse bort i en vinterperiode med barfrost.

Hundegræs er prøvet i mange marker for år tilbage med gode resultater. Imidlertid er arten så svær at slippe af med igen, at ikke mange ikke har lyst til at prøve igen!

Hundegræs etablerer sig kun langsomt og vokser ikke voldsomt til tidlig på sæsonen. Til gengæld er arten ret skyggetolerant og udvikler sig pænt under majs. Hundegræs er tuedannende og kan blive generende i forbindelse med gylleudbringning og jordbehandling i det kommende forår. Væksten starter ret sent, og hundegræs skal nedvisnes noget senere end alm. rajgræs for at du opnår den ønskede effekt.

Cikorie er en tokimbladet slægt af kurvblomstfamilien. Cikorie kan i blanding med græs anvendes i majs til opfyldelse af både MFO-kravet og pligtige efterafgrøder / målrettede efterafgrøder. Vær opmærksom på, at fremspiringen af cikorie kan hæmmes, hvis der er brugt MaisTer og Callisto i ukrudtssprøjtningen. Anvendes kvægunntagelsesreglerne om 230 kg N/ha kan Cikorie ikke benyttes.

En **frøblanding** sammensat af flere forskellige egnede græsarter – primært alm. rajgræs og italiensk rajgræs, vil alt andet lige give den bedste sikkerhed for, at efterafgrøden lever op til kravene og dækker jorden godt i efteråret, idet efterafgrøderne normalt bedømmes på overfladedækning. Med en frøblanding får du en efterafgrøde, der vil vokse godt til og etablere sig hurtigt, som er tolerant overfor skygge fra afgrøden, og som vil dække jorden tilfredsstillende. Efter en mild vinter må du forvente en nok så kraftig vækst i græsset, som du kender fra sildig alm. rajgræs, og behovet for nedvisning vil derfor være tilsvarende.

Det vil være særligt aktuelt at så en frøblanding, der sikrer hurtig etablering og vækst, hvis efterafgrøden sås ret sent, kort tid inden majs lukker rækkerne.

Generelt gælder det for alle arter, at hvis såningen trækkes så længe som muligt, vil det være en fordel at gå op i udsædsmængde efter devisen – jo senere såning, jo højere mængde, for at sikre sig at plantedækket lever op til både 80 % kravet på kvægunntagelsesbrug, kravene til pligtige / målrettede efterafgrøder og evt. MFO-efterafgrøder.

Vigtigt!

Reglerne er komplicerede, og der er ikke plads til fejl. Kontakt derfor din planterådgiver, hvis du har ændret i din markplan, eller hvis der af andre årsager kan være den mindste tvivl om, hvor mange hektar efterafgrøder, du skal etablere i majs! **Vær sikker på, at du får etableret efterafgrøde, hvor der er søgt tilskud efter ordningen 'Målrettet efterafgrøde' og på kvægunntagelsesbrug, hvor der er etableret majs efter græsmarker.**

Kommentarer til vandbalancen 29. maj

Af planterådgiver Christina S. Jørgensen

Igen hen over weekenden og i begyndelsen af ugen er der faldet spredt nedbør og i meget varierende mængder. Anvend derfor egne nedbørsdata for at vurdere hvorvidt vandbalancen på netop din lokalitet er korrekt. Spade eller jordspyd er nødvendigt værktøj.

Græsmarkerne begynder flere steder at lide under tørken, og det er vigtigt at prioritere, at markerne bliver holdt vandet helt op for at bibeholde vækst. Det vil derfor ofte være nødvendigt at fravælge nogle arealer for at koncentrere vandingsindsatsen og holde produktionen i gang. Korn- og helsædsafgrøder med udlæg af kløvergræs skal også dækkes ind, for at holde liv i udlægget. På de tørreste lokaliteter kan det blive aktuelt at vande majs i næste uge, hvis ikke der kommer nedbør af betydning.

Den overordnede prioritering, som vi bragte i TILVÆKST Grovfoder i sidste uge skal blot for en god ordens skyld gentages her.

Helt konkret bør du vande efter flg. retningslinjer:

- Udnyt kapaciteten på det enkelte anlæg bedst muligt
 - Hvor mange hektar kan du holde forsynet med 30 – 35 mm vand pr. uge? Prioriter mellem afgrøderne og undlad at vande større areal end du kan holde forsynet.
 - Vælg marker og afgrøder ud fra ovenstående retningslinjer, som du vil holde vandet op. Kun, hvor afgrøderne kan dækkes ind, får du fuld valuta for din vanding.
 - Vand kun hele træk, og undlad kiler og evt. foragre, for at holde anlægget kørende.

Se vandbalancen for alle de lokaliteter, vi følger her.